

Zdravé pracoviská **KONTROLUJÚ** **NEBEZPEČNÉ** **CHEMICKÉ LÁTKY**

Sprievodca kampaňou

#EUhealthyworkplaces

www.healthy-workplaces.eu

Európska agentúra pre
bezpečnosť a ochranu
zdravia pri práci

Zdravé pracoviská

1. Úvod	4
1.1. O čo ide?	4
1.2. Čo sú nebezpečné látky?	6
1.3. Prečo je kontrolovanie nebezpečných látok také dôležité?	8
1.4. Prečo agentúra EU-OSHA organizuje túto kampaň?	10
 2. Kontrola nebezpečných látok	 12
2.1. Zavedenie kultúry prevencie rizika	12
2.2. Právne predpisy týkajúce sa nebezpečných látok	14
2.3. Hodnotenie rizík	17
2.4. Praktické riešenia	19
2.5. Niektoré skupiny pracovníkov sú obzvlášť ohrozené	21
2.6. Karcinogény a rakovina súvisiaca s prácou	24
 3. Kampaň Zdravé pracoviská na obdobie rokov 2018 – 2019	 27
3.1. O tejto kampani	27
3.2. Kto sa môže zapojiť do kampane?	28
3.3. Ako sa zapojiť	29
3.4. Zdravé pracoviská – Cena za dobrú prax	30
3.5. Naša partnerská sieť	31
3.6. Ďalšie informácie a zdroje	32
 Odkazy a poznámky	 33

1. Úvod

Efektívne riadenie rizík v oblasti bezpečnosti a ochrany zdravia na pracovisku je prínosom pre každého, koho sa to týka. Je prínosom pre zamestnancov, pre celú spoločnosť i pre podnikanie. Starostlivosť o bezpečnosť a zdravie pracovníkov sa najmä v prípade menej nápadných nebezpečenstiev môže vnímať ako záťaž. Platí to najmä pre malé a stredné podniky (MSP), v ktorých sú obmedzené zdroje. Organizácie, ktoré na ochranu svojich pracovníkov robia viac, než sa vyžaduje podľa právnych predpisov, však ťazia z prínosov. Aktívne, participatívne riadenie bezpečnosti a ochrany zdravia, na ktorom sa podieľajú pracovníci a ktoré má silnú podporu manažmentu, prispieva k zlepšeniu konkurencieschopnosti podniku – napríklad znížením absencií v dôsledku choroby a zvýšením produktivity.

Táto brožúra je úvodným sprievodcom kampaňou Zdravé pracoviská na obdobie rokov 2018 – 2019, „Zdravé pracoviská kontrolujú nebezpečné chemické látky“, ktorú organizuje Európska agentúra pre bezpečnosť a ochranu zdravia pri práci (EU-OSHA). Cieľom kampane je zvýšiť informovanosť o rizikách vyplývajúcich z nebezpečných látok na pracovisku a podporiť kultúru prevencie rizík na eliminovanie týchto rizík a keď to nie je možné, na ich efektívne riadenie.

1.1. O čo ide?

Pracovníci na mnohých európskych pracoviskách sú vystavení pôsobeniu nebezpečných látok. V posledných desaťročiach niektoré látky, napr. azbest (ktorý spôsobuje závažné a v niektorých prípadoch smrteľné pľúcne choroby) a vinylchlorid (ktorý spôsobuje rakovinu pečene), boli zakázané, obmedzené alebo podliehajú prísnej regulačnej kontrole. Nebezpečné látky však aj naďalej zostávajú významným problémom bezpečnosti a ochrany zdravia na pracoviskách. V druhom Európskom prieskume podnikov o nových a vznikajúcich rizikách (ESENER-2) organizovanom agentúrou EÚ-OSHA 38 % podnikov uviedlo, že na ich pracoviskách sú prítomné chemické alebo biologické látky vo forme kvapalín, výparov alebo prachu.¹

Podľa Európskeho prieskumu pracovných podmienok, ktorý sa uskutočnil v roku 2015, 18 % opýtaných pracovníkov v EÚ uviedlo, že boli vystavení chemickým výrobkom alebo látkam najmenej štvrtinu svojho pracovného času.² Tento údaj sa od roku 2000 takmer nezmenil.

Veľké podniky často používajú viac než 1 000 rôznych chemických látok, napr. farby, tlačiarenské farby, lepidlá a čistiace prostriedky. Výrobky bežne pozostávajú zo zmesí viacerých chemických látok. Dokonca aj malé podniky, ako napr. autoopravovne, môžu používať podobný počet takýchto látok. V prípade niektorých odvetví, ako napr. stavebníctvo, sú na trhu dostupné desiatky tisíc rôznych chemických výrobkov pre veľmi rozmanité úlohy. Jediný pracovník môže v závislosti od úloh, ktoré vykonáva, prísť do styku s niekoľkými stovkami rôznych chemických látok.

Nebezpečné látky sú bežnejšie, než si myslíte

K odvetviam, v ktorých podniky v prieskume ESENER-2 uviedli obzvlášť vysoký výskyt nebezpečných látok, patrí:³

Poľnohospodárstvo, lesníctvo a rybolov 62 %

Výroba 52 %

Výstavba, nakladanie s odpadom, dodávka vody a elektrickej energie 51 %

Okrem toho sa objavujú dôkazy o tom, že pracovníci v rastových odvetviach, ako napr.

sociálna a zdravotná starostlivosť, doprava, manipulácia s odpadom a recyklačný priemysel, môžu čeliť vysokým úrovňam expozície nebezpečným látkam. Vo všetkých odvetviach sa bežne vyskytujú pracovné úlohy, ktoré často zahŕňajú expozíciu nebezpečným látkam, napr. príprava jedla (jedálne, catering a pod.), upratovanie a údržba. Žiadne odvetvie však nie je úplne bez nebezpečných látok, a preto je veľmi dôležité, aby zamestnávatelia hodnotili riziká, ktorým ich pracovníci môžu byť vystavení.

Podľa švédskej agentúry pre chemické látky sa vo Švédsku v roku 1996 použili 3 tony nebezpečných látok (benzín nebol započítaný) na 1 obyvateľa, v roku 2014 bolo toto množstvo 3,7 tony.⁴

1.2. Čo sú nebezpečné látky?

Na účely tejto kampane nebezpečná látka na pracovisku je akákoľvek látka v plynnom, kvapalnom alebo pevnom skupenstve vrátane aerosólov a výparov a pár, ktorá predstavuje riziko pre bezpečnosť a zdravie pracovníkov.⁵ (Rozsah pôsobnosti témy kampane sa však nevzťahuje na biologické činitele). Toto vymedzenie zahŕňa vyrábané chemikálie, látky, ktoré vznikajú v rámci procesu, ako napr. výfukové plyny zo vznetrových motorov alebo kremíkový prach a prirodzene sa vyskytujúce látky, ktoré sa používajú v pracovných procesoch, napr. ropa alebo prach z múky.

Vymedzenie pojmov zo smernice o chemických faktoroch

(a) **„Chemický faktor“**⁴⁶ znamená akýkoľvek chemický prvok alebo zlúčeninu samostatne alebo ako súčasť zmesi, ako sa vyskytuje v prírodnom stave alebo je vyrobená, použitá alebo uvoľnená, vrátane uvoľnenia vo forme odpadu, pri akejkoľvek pracovnej činnosti, bez ohľadu na to, či je alebo nie je vyrobená zámerne a či je alebo nie je umiestnená na trhu.

(b) **„Nebezpečný chemický faktor“** znamená:

(i) akýkoľvek chemický faktor, ktorý spĺňa kritériá klasifikácie ako nebezpečný v niektorej z tried fyzikálnej nebezpečnosti a/alebo nebezpečnosti pre zdravie stanovených v nariadení č. 1272/2008⁷ ... bez ohľadu na to, či je alebo nie je klasifikovaný podľa uvedeného nariadenia;

(ii) akýkoľvek chemický faktor, ktorý, aj keď nespĺňa kritériá klasifikácie ako nebezpečný...môže kvôli svojim fyzikálno-chemickým, chemickým alebo toxikologickým vlastnostiam a spôsobu, akým sa používa alebo vyskytuje na pracovisku, predstavovať riziko pre bezpečnosť a zdravie pracovníkov, vrátane akéhokoľvek chemického faktora, ktorý má stanovený expozičný limit v pracovnom prostredí podľa článku 3.

(c) **„Činnosť súvisiaca s chemickými faktormi“** znamená akúkoľvek prácu, pri ktorej sa používajú alebo sa majú používať chemické faktory pri akejkoľvek postupe, vrátane výroby, manipulácie, skladovania, dopravy alebo likvidácie a úpravy, alebo ktoré sú výsledkom takejto činnosti.

Nebezpečné látky môžu spôsobovať mnoho rôznych typov poškodení, niektoré z nich môžu byť veľmi závažné. K poškodeniam spôsobeným nebezpečnými látkami môže dôjsť v dôsledku jedinej krátkej expozície alebo dlhodobej expozície alebo v dôsledku dlhodobej akumulácie látok v organizme. K tomu patria:

- dlhodobé vplyvy na zdravie, napríklad choroby dýchacích ciest (napr. astma, rinitída, azbestóza a silikóza), poškodenia vnútorných orgánov vrátane mozgu a nervového systému a rakoviny z povolania (napr. leukémia, rakovina pľúc, mezotelióm a rakovina nosovej dutiny);
- vplyvy na zdravie, ktoré môžu byť akútne alebo dlhodobé, ako napr. otrava, kožné choroby, reprodukčné problémy a vrodené chyby a alergie.

Z niektorých nebezpečných látok vyplývajú bezpečnostné riziká, napr. riziko požiaru, výbuchu alebo udusenia. Navyše nebezpečné látky bežne majú niektoré z týchto vlastností.

Okrem toho existujú rôzne „cesty“, prostredníctvom ktorých môžu byť pracovníci vystavení nebezpečným látkam. Niektoré látky sa môžu do organizmu dostať vdýchnutím alebo „inhaláciou“, zatiaľ čo iné sa môžu absorbovať cez pokožku. Pracovníci, ktorí pracujú „mokrou cestou“ (t. j. s použitím vody alebo rozpúšťadiel, ktoré môžu porušiť prirodzenú ochranu kože), sú obzvlášť ohrození touto cestou expozície. Nebezpečné látky môžu preniknúť do organizmu požitím, napríklad keď pracovníciedia alebo pijú na svojich pracoviskách, hoci je to zakázané, ak ich pracoviská sú kontaminované, alebo keď vdýchnu častice prachu a prehltnú ich.

Ťažká fyzická práca alebo teplo tiež môžu zvýšiť riziká, ktoré vyplývajú z nebezpečných látok, pretože môžu zvýšiť ich absorpciu.

K látkam, ktoré môžu spôsobiť dlhodobé poškodenie zdravia pracovníkov, patria karcinogény, ktoré sa vyskytujú pri mnohých pracovných situáciách. Práve riešenie rizík vyplývajúcich z týchto látok, je podľa strategického rámca EÚ prioritou Európskej únie (EÚ) v oblasti ochrany zdravia a bezpečnosti pri práci na obdobie rokov 2014 – 2020⁸.

1.3. Prečo je kontrolovanie nebezpečných látok také dôležité?

Právne predpisy týkajúce sa nebezpečných látok pri práci sú zavedené v celej EÚ. Avšak najnovšia inšpekčná kampaň Výboru vedúcich predstaviteľov inšpekcie práce (SLIC) týkajúca sa nebezpečných látok ukázala, že podniky stále čelia vážnym ťažkostiam pri riešení rizík, ktoré vyplývajú z týchto látok.⁹ Dokonca aj zakázané látky, ako napríklad azbest, ešte stále ohrozujú pracovníkov v niektorých sektoroch, keďže azbest bol zabudovaný do veľkého množstva budov, zariadení a materiálov.

Okrem toho sa objavujú nové výzvy v oblasti riadenia nebezpečných látok na pracovisku, napr. v oblasti ekologických pracovných miest (bioenergetická výroba, nové typy uchovávaní energie) a v súvislosti s využívaním inovatívnych

materiálov (napr. nanomateriálov) a technológií momentálne s neznámymi zdravotnými rizikami (napr. 3D tlač) a látkami ako endokrinné disruptory (ktoré ovplyvňujú celý endokrinný systém a poškadzujú reprodukčné zdravie, zapríčiňujú vrodené chyby a prispievajú k vzniku obezity a cukrovky).

Za vysoký podiel chorôb z povolania uvedených v prílohách európskeho zoznamu chorôb z povolania zodpovedá expozícia nebezpečným látkam.¹⁰

PRÍPAD ŤAŽKEJ ASTMY V SÚVISLOSTI S PRÁCOU, KTORÉMU SA DALO PREDÍŠŤ

Často sa predpokladá, že pojem „nebezpečné látky“ sa vzťahuje len na nebezpečné chemikálie. Prípadovej kuchárky zo školskej jedálne¹¹, ktorej bolo priznané značné odškodnenie za vznik závažných problémov s dýchaním, ktorých príčinou bola práca s múkou, poukazuje na to, že za určitých okolností môžu byť všetky druhy látok nebezpečné. Potvrďuje tiež, že cena za neuznanie rizík a nedostatočnú ochranu pracovníkov pred nebezpečným látkam na pracovisku môže byť veľmi vysoká.

Išlo o 46-ročnú kuchárku zo školskej jedálne, ktorej práca zahŕňala miešanie chlebového cesta pomocou veľkého mixéru v malej, slabo vetranej kuchyni. Nebola ničím chránená pred rizikami vdychovania prachu z múky. Jej problémy s dýchaním sa natoľko zhoršili, že takmer

nedokázala chodiť a musela spať posediačky. Diagnostikovali jej ťažkú astmu.

S pomocou svojho odborového zväzu vzniesla pracovníčka nárok na odškodnenie. Miestna rada, ktorá je zriaďovateľom školy, pripustila, že neprijala opatrenia na jej ochranu. Rada musela vyplatiť odškodnenie vo výške 200 000 GBP.

Pracovníčka bola postihnutá závažným dlhodobým poškodením zdravia: musela odísť do predčasného dôchodku a problémy s dýchaním jej vážne bránili viesť plnohodnotný život.

Poznámka: V posledných rokoch viaceré členské štáty EÚ vypracovali modely osvedčených postupov na účinné predchádzanie astmy u pekárov.

1.4. Prečo agentúra EU-OSHA organizuje túto kampanь?

Nebezpečné látky sú na programe politík v oblasti BOZP v EÚ a v členských štátoch po celé desaťročia. Napriek tomu v tejto oblasti bezpečnosti a ochrany zdravia na pracovisku je informovanosť o rozmanitosti možných rizík a spôsoboch, ako ich riešiť, stále nízka.

Bežne sa chybne za nebezpečné látky považujú len umelo vyrábané chemikálie – alebo dokonca len tie chemikálie, ktoré majú silný zápach alebo bezprostredné zjavné nebezpečné účinky. Mnohé nebezpečné látky, ktorým sú pracovníci vystavení, vznikajú pri pracovných postupoch, napr. emisie výfukových plynov zo vznetrových motorov, zväračské dymy a prach. Iné, ako napr. azbest, ropa a obilný prach pochádzajú z prírodných zdrojov. Rovnako aj niektoré zložky potravín alebo farmaceutických výrobkov môžu predstavovať riziká pre pracovníkov.

Tieto nebezpečné látky nemusia byť označené výstražnými symbolmi a informácie z kariet bezpečnostných údajov, ktoré sa vyžadujú podľa právnych predpisov týkajúcich sa chemikálií, nemusia byť k dispozícii. Z tohto dôvodu v týchto prípadoch zamestnávateľia budú musieť hľadať iné zdroje informácií, napríklad usmernenia pre jednotlivé sektory alebo bezpečnostné a zdravotné pokyny od dodávateľov. Informovanosť o rizikách, ktoré z týchto látok vyplývajú, môže opäť byť nízka.

Ďalším rozšíreným, ale nesprávnym presvedčením je, že používanie nebezpečných látok klesá. Pravdou je, že mnohé známe expozície škodlivým látkam (napr. PCB, azbest a ortuť) boli výrazne obmedzené na základe politických iniciatív, právnych predpisov, tlaku verejnosti a opatrení zo strany podnikov a sociálnych partnerov. Existuje však množstvo menej známych nebezpečných látok.¹²

Pracovníci v celom rade zamestnaní skutočne môžu byť vystavení obrovskej škále nebezpečných látok, ktoré sa nachádzajú na dnešných pracoviskách. V roku 2017 bolo podľa nariadenia o klasifikácii, označovaní a balení (CLP) klasifikovaných približne 129 000 látok.¹³ Aj v máji 2017 bolo v Európskom hospodárskom priestore registrovaných podľa nariadenia REACH (nariadenie o registrácii, hodnotení, autorizácii a obmedzovaní chemických látok¹⁴) viac než 10 000 látok, z ktorých približne 40 % bolo vyrobených alebo dovezených v objeme viac než 100 ton.¹⁵ Okrem toho podľa predchádzajúcich právnych predpisov o chemických látkach bolo oznámených asi 5 000 látok.¹⁶ Je však potrebné mať na pamäti, že nariadenie REACH sa nevzťahuje na nebezpečné látky, ktoré vznikajú v priebehu pracovných činností, ako napr. prach alebo produkty spaľovania.

Mylné predstavy o charaktere a výskyte expozície nebezpečným látkam pri práci môžu zamestnávateľov aj pracovníkov viesť k nesprávnemu názoru, že riešenie škodlivých expozícií sa ich podniku netýka.

© Shutterstock/Diego Cervo

Z toho vyplýva jasná potreba zvyšovania informovanosti o výskyte nebezpečných látok, význame ich náležitého kontrolovania a najlepších metódach, ako to dosiahnuť. Cieľom kampane Zdravé pracoviská na obdobie rokov 2018 – 2019 je splniť túto potrebu.

Navyše vykonávanie efektívneho hodnotenia rizík vyplývajúcich z expozícií nebezpečným látkam na pracovisku môže vyzerat' komplikovane, keďže sa toto považuje za pomerne zložitú problematiku. Na podporu podnikov pri

kontrolovaní nebezpečných látok existuje veľké množstvo rôznych usmernení. Množstvo materiálov a rôznych zdrojov však môže zodpovedných za riadenie rizík zneistiť pokiaľ ide o najvhodnejšie usmernenie. Cieľom kampane je preto zlepšiť prístup k najrelevantnejším a široko aplikovateľným praktickým riešeniam, zlepšiť informovanosť o nich, ako aj šírenie príkladov osvedčených postupov.

2. Kontrola nebezpečných látok

2.1. Zavedenie kultúry prevencie rizika

Efektívne kontrolovanie expozícií nebezpečným látkam pri práci je možné len vtedy, keď je každý na pracovisku primerane informovaný o rizikách a opatreniach, ktoré možno prijať na ich predchádzanie. Významným faktorom úspechu pri prevencii pracovných úrazov a chorôb z povolania je vytvorenie kultúry prevencie rizika, kde každý chápe, že bezpečnosť a ochrana zdravia sú dôležité pre organizáciu ako celok.

To znamená, že zamestnávateľia musia podniknúť kroky na aktívne zapájanie pracovníkov do postupov riadenia BOZP. Zamestnávateľia sú podľa právnych predpisov EÚ¹⁷ povinní zapájať pracovníkov do procesu hodnotenia rizík, poskytnúť im informácie o tom, čomu môžu byť vystavení a o výsledkoch zdravotného dohľadu a meraniach na pracovisku a majú povinnosť

zabezpečiť školenia v oblasti bezpečnosti a ochrany zdravia. Mali by tiež podporovať pracovníkov v tom, aby sa sami chránili, diskutovali o svojich skúsenostiach a riešili spoločné problémy.¹⁸

Na pracovisku so zavedenou kultúrou prevencie je kontrolovanie nebezpečných látok integrované do systematického, náležitého a participatívneho riadenia BOZP. Právne povinnosti sa samozrejme dodržiavajú, ale okrem toho integrálnym aspektom organizácie práce podniku a procesov, ktoré sa používajú pri vykonávaní práce, sú opatrenia na predchádzanie poškodenia zdravia pracovníkov.

V nasledujúcich oddieloch sa budeme zaoberať príslušnými právnymi predpismi a niektorými dostupnými kľúčovými opatreniami a praktickými riešeniami na predchádzanie rizikám, ktoré môžu vyplývať z nebezpečných látok.

© EU OSHA/Filip De Smet

Akým spôsobom môže dochádzať k interakcii rizikových faktorov

Na nových pracovných miestach, napríklad v zelenom odvetví, bežné riziká súvisiace s nebezpečnými látkami nadobúdajú často nové formy.¹⁹

Môžu byť potrebné špecifické prístupy k prevencii, ktoré zohľadňujú kombinované riziká. Napríklad práce na oprave lopatky turbíny vo veterných parkoch zahŕňajú expozíciu rozpúšťadlám, prachu a nebezpečným zložkám živíc a lepidiel, ako aj prácu vo výške, v nestálych

poveternostných podmienkach a v stiesnených priestoroch.

Z tohto dôvodu sa nemusia dať použiť také preventívne opatrenia, aké by sa spravidla použili na zabránenie expozíciám, napr. lokálne podtlakové vetranie, a pracovné postupy musia zohľadňovať, že pracovníci môžu používať aj iné osobné ochranné prostriedky, ako napr. bezpečnostné postroje pre prácu vo výškach alebo ochranné respiračné pomôcky pre stiesnené priestory.

2.2. Právne predpisy týkajúce sa nebezpečných látok

Každý, kto sa podieľa na kontrolovaní nebezpečných látok na pracoviskách, musí ovládať legislatívny rámec vzťahujúci sa na nebezpečné látky v EÚ.²⁰

Najdôležitejšie zo všetkého sú právne predpisy v oblasti BOZP, ktoré sú konkrétne zamerané na ochranu pracovníkov pred zdravotnými a bezpečnostnými rizikami na pracovisku vo všeobecnosti, ako aj vyplývajúcimi z nebezpečných látok na pracovisku (napr. rámcová smernica o BOZP, v ktorej sú stanovené základné zásady; smernica o chemických faktoroch; smernica o karcinogénoch a smernice o limitných hodnotách). Ustanovená je v nich povinnosť zamestnávateľov zaistiť bezpečnosť a ochranu zdravia na pracovisku. Právne predpisy EÚ v oblasti BOZP na základe ich zapracovania do vnútroštátnych právnych predpisov ukladajú zamestnávateľom vykonať hodnotenia rizík pre všetky bezpečnostné a zdravotné riziká vrátane rizík vyplývajúcich z nebezpečných látok (pozri oddiel 2.3).

„...zamestnávateľ najprv určí, či sa na pracovisku vyskytuje nejaký nebezpečný chemický faktor. Ak áno, potom posúdi akékoľvek riziko pre bezpečnosť a zdravie pracovníkov vyplývajúce z výskytu týchto chemických faktorov.“

Článok 4 smernice o chemických faktoroch

V právnych predpisoch je stanovená aj špecifická hierarchia preventívnych opatrení, ktoré sú zamestnávateľia zo zákona povinní dodržiavať. Eliminácia rizík je na vrchole tejto hierarchie. Nasleduje nahradenie nebezpečných látok menej nebezpečnými látkami alebo bezpečnejšími materiálmi, alebo nahradenie procesu takým procesom, ktorý nie je nebezpečný alebo je menej nebezpečný. Ďalšie sú technologické opatrenia a organizačné opatrenia a napokon osobné ochranné opatrenia (vrátane používania osobných ochranných prostriedkov, OOP).

Táto hierarchia sa často označuje ako zásada STOP:

- **Substitúcia** (nahradenie)
- **Technické opatrenia**
- **Organizačné opatrenia**
- **Personálna, čiže osobná ochrana.**²¹

Cieľom je zaistiť, aby sa riziká riešili pri zdroji a aby sa prijali kolektívne opatrenia, t. j. opatrenia, ktoré systémovo chránia skupinu pracovníkov, čo je najvyššia priorita. Dôležité je, aby si zamestnávateľia uvedomovali, že na karcinogény sa uplatňujú oveľa prísnejšie opatrenia (pozri oddiel 2.6). Členské štáty môžu uplatniť dodatočné, podrobnejšie alebo prísnejšie pravidlá, ako sú stanovené vo všeobecných zásadách smerníc EÚ v oblasti BOZP, a preto je veľmi dôležité, aby sa zamestnávateľia oboznámili s príslušnými vnútroštátnymi právnymi predpismi v oblasti BOZP.

Závazné (to znamená, že musia byť dodržané) a indikatívne (ako údaj, ktorý by sa mal dosiahnuť) hodnoty expozičných limitov v pracovnom prostredí pre nebezpečné látky sú tiež stanovené v európskych smerniciach v oblasti BOZP. Hodnoty expozičných limitov v pracovnom prostredí (OEL) (slovensky NPEL) pre nebezpečné látky predstavujú dôležitú informáciu pre hodnotenie a riadenie rizík. Väčšina členských štátov EÚ si stanovila vlastné vnútroštátne OEL a spravidla zahŕňajú viac látok než smernice EÚ. Expozičné limity v pracovnom prostredí však boli stanovené len pre obmedzený počet látok, ktoré sa v súčasnosti používajú na pracovisku.

Iné nariadenia a usmernenia sa vzťahujú na konkrétne aspekty, ako napr. výroba, dodávanie, preprava a označovanie nebezpečných látok a často sa vzťahujú aj na pracovisko. Cieľom napríklad nariadenia REACH a nariadenia CLP je zabezpečiť dostupnosť informácií, ktoré sú veľmi dôležité pre hodnotenie rizík na pracoviskách. Výrobcom a dodávateľom chemikálií ukladajú zabezpečiť poskytovanie štandardizovaných bezpečnostných etikiet, výstražných piktogramov a kariet bezpečnostných údajov, ktoré poskytujú informácie o vlastnostiach látok a nebezpečenstvách, ktoré sa s nimi spájajú, ako aj pokyny na skladovanie, manipuláciu a prevenciu rizík.

Nariadeniami REACH a CLP sa zaviedli niektoré zmeny, ktoré sú úzko prepojené s právnymi predpismi v oblasti BOZP, napríklad:

- nové informácie v karte bezpečnostných údajov (údaje zo správ o chemickej

bezpečnosti, expozičných scenárov, plánovaných použitíach);

- obmedzenie používania niektorých látok a potreba ich autorizácie;
- nové požiadavky na klasifikáciu a označovanie vrátane nových výstražných symbolov a etikiet.

Cieľom agentúry EU-OSHA je podporiť v rámci kampane Zdravé pracoviská na obdobie rokov 2018 –2019 informovanosť o týchto zmenách a ich vplyve na kontrolovanie nebezpečných látok na pracovisku. Tento cieľ sa dosiahne šírením informácií o nástrojoch a usmerneniach na podporu hodnotenia a riadenia rizík v oblasti BOZP, ako aj nahradenia a zlepšením prístupu k zdrojom, ktoré poskytujú informácie o nebezpečných látkach.

Organizačné opatrenia

Niektoré kľúčové smernice a nariadenia EÚ

Smernica 89/391/EHS (rámcová smernica o BOZP)

z 2. júna 1989 o zavádzaní opatrení na podporu zlepšenia bezpečnosti a ochrany zdravia pracovníkov pri práci – „rámcová smernica“

Smernica 98/24/ES o chemických faktoroch)

zo 7. apríla 1998 o ochrane zdravia a bezpečnosti pracovníkov pred rizikami súvisiacimi s chemickými faktormi pri práci

Smernica 2004/37/ES (smernica o karcinogénoch a mutagénoch)

z 29. apríla 2004 o ochrane pracovníkov pred rizikami z vystavenia účinkom karcinogénov alebo mutagénov pri práci

Nariadenie (ES) č. 1907/2006 (nariadenie REACH)

z 18. decembra 2006 o registrácii, hodnotení, autorizácii a obmedzovaní chemických látok (REACH) a o zriadení Európskej chemickej agentúry

Nariadenie (ES) Európskeho parlamentu a Rady č. 1272/2008 (nariadenie CLP)

zo 16. decembra 2008 o klasifikácii, označovaní a balení látok a zmesí, o zmene, doplnení a zrušení smerníc 67/548/EHS a 1999/45/ES a o zmene a doplnení nariadenia (ES) č. 1907/2006

Existujú tiež nariadenia a smernice, ktoré sa týkajú osobitných skupín nebezpečných látok na pracovisku a v ktorých sú stanovené indikatívne expozičné limity v pracovnom prostredí.

<https://osha.europa.eu/sk/safety-and-health-legislation>

2.3. Hodnotenie rizík

V právnych predpisoch na úrovni EÚ a členských štátov je vysvetlené, že hodnotenie rizík na pracovisku je absolútne nevyhnutnou podmienkou pre úspešnú prevenciu.

Pri hodnotení rizík vyplývajúcich z nebezpečných látok prítomných na pracovisku zamestnávateľa musia posúdiť:

- nebezpečné vlastnosti;
- možnosť eliminácie alebo nahradenia;
- informácie o bezpečnosti a ochrane zdravia, ktoré musí poskytnúť dodávateľ (napr. príslušné karty bezpečnostných údajov);
- úroveň, typ a trvanie expozície a počet vystavených pracovníkov;
- podmienky práce s takýmito látkami vrátane množstva;
- všetky hodnoty expozičných limitov v pracovnom prostredí alebo biologické medzné hodnoty;
- vplyvy preventívnych opatrení a
- závery, ktoré sa vyvodja z už vykonaného zdravotného dohľadu.

Konkrétne v prípade malých a stredných podnikov je užitočné rozdeliť proces hodnotenia rizík na jednotlivé kroky, aby sa dal ľahšie zvládnuť. Hodnotenie rizík v prípade nebezpečných látok by malo zahŕňať:

1. Vytvorenie zoznamu nebezpečných látok na pracovisku a nebezpečných látok, ktoré vznikajú pri pracovných procesoch.
2. Zber informácií (pre chemické výrobky napríklad z karty bezpečnostných údajov) o poškodení, ktoré tieto látky môžu spôsobiť, a preventívnych opatreniach odporúčaných dodávateľmi a výrobcami alebo v ich pokynoch. Tieto informácie by sa mali tiež použiť na informovanie a školenie pracovníkov a na prípravu pokynov na pracovisku pre procesy a manipuláciu s látkami.

3. Posúdenie expozície identifikovaným nebezpečným látkam a analyzovanie typu, intenzity, dĺžky, frekvencie a výskytu expozície pracovníkov vrátane kombinovaných účinkov nebezpečných látok používaných spolu a príslušného rizika.
4. Vypracovanie akčného plánu. Akčný plán by mal obsahovať zoznam krokov, ktoré treba vykonať podľa priorít na obmedzenie rizík pre pracovníkov a malo by v ňom byť stanovené, kto uskutoční jednotlivý krok, akým spôsobom, kedy a dokedy. V niektorých krajinách sú pre štandardné pracovné postupy, ako napr. plnenie, čerpanie, vrtanie, brúsenie alebo zváranie, k dispozícii praktické informácie o testovaných technikách kontroly a opatreniach (návody, priame poradenstvo alebo kontrolné listy s usmernením).²²
5. Zohľadnenie každého pracovníka, ktorý môže byť konkrétne ohrozený, a stanovenie opatrení, ktoré treba prijať na ich ochranu, a všetkých ďalších potrieb týkajúcich sa školení a informácií.
6. Zohľadnenie pracovníkov, ktorí môžu byť vystavení pri vykonávaní údržby alebo opravy alebo náhodne, napríklad medziproduktmi v procese chemickej výroby, ktorý je spravidla uzatvorený. Pracovníci by mali vedieť, koho majú kontaktovať v prípade problémov a ako sa majú chrániť v prípade nehody.
7. Hodnotenie rizík by sa malo pravidelne preskúmať a aktualizovať.

Na efektívne hodnotenie rizík a prevenciu je potrebné, aby samotní zamestnávateľa aj ich zamestnanci boli dobre informovaní a vyškolení. O hodnotení rizík je potrebné konzultovať aj s pracovníkmi, ako aj v prípade zmien týkajúcich sa látok, výrobkov a pracovných procesov v súvislosti s ich prácou.

Členské štáty a ďalšie subjekty okrem toho pripravili viaceré nástroje, ktoré podnikom môžu pomôcť pri hodnoteniach rizík.

Užitočné nástroje na hodnotenia rizík a vyhľadanie odporúčaní na preventívne opatrenia

Nástroj	Krajina	Zameranie
Elektronický nástroj agentúry „Zdravé pracoviská kontrolujú nebezpečné chemické látky“	V celej EÚ	- Praktický nástroj na pomoc pri kontrolovaní rizík, ktoré vyplývajú z nebezpečných látok na pracovisku - Interaktívny a ľahko použiteľný - Ponúka praktické opatrenia na eliminovanie a minimalizovanie rizík https://eguides.osha.europa.eu/dangerous-substances/
Platforma OiRA agentúry EU-OSHA	V celej EÚ	- Webová platforma ponúka voľný prístup k interaktívnym nástrojom na hodnotenie rizík špecifickým pre jednotlivé sektory - Niektoré nástroje OiRA sa vzťahujú na riziká vyplývajúce z nebezpečných látok v závislosti od daného sektora - Viacere nástroje sú dostupné v rôznych jazykoch https://oiraproject.eu/sk
COSHH Essentials a e-COSHH	Spojené kráľovstvo, ale široko distribuované	- Jednoduchá metóda hodnotenia rizík pozostávajúca z jednotlivých krokov a faktory na identifikáciu vhodnej metódy kontroly - Na identifikáciu príslušných kontrol používa matrice rizík - Poskytuje všeobecné metódy kontroly a špecifické usmernenie podľa úloh http://www.hse.gov.uk/coshh/essentials/coshh-tool.htm Materiály s priamymi radami: http://www.hse.gov.uk/coshh/essentials/direct-advice/index.htm
GISBAU a GISCHEM	Nemecko	- Pre stavebníctvo, chemikálie, kovy a iné priemyselné odvetvia - Databáza doplnená produktovými kódmi pre bežne používané skupiny látok - Odkaz na platformu pre výmenu kariet bezpečnostných údajov http://wingisonline.de/ http://www.gischem.de/index.htm
Stoffenmanager	Holandsko	- Pre rôzne typy podnikov - Zoraduje dôležité poznatky a informácie - Interaktívny - Dostupný v šiestich jazykoch - Zahrňa aj uznávaný kvantitatívny model expozície https://stoffenmanager.nl/
EMKG (Jednoduchá schéma opatrení na kontrolu nebezpečných látok na pracovisku)	Nemecko	- Praktické usmernenia pre riadenie rizík - Podpora pre malé a stredné podniky - Prevádza informácie z karty bezpečnostných údajov a pracovísk do praktických opatrení na obmedzenie rizík http://www.baua.de/en/Topics-from-A-to-Z/Hazardous-Substances/EMKG/EMKG_content.html
KemiGuiden	Švédsko	- Pre malé podniky - Interaktívny nástroj - Poskytuje špeciálne poradenstvo v oblasti hodnotenia a kontroly rizík na základe odpovedí na otázky týkajúce sa situácie v spoločnosti www.kemiguide.se
SEIRICH	Francúzsko	- Interaktívny nástroj - Umožňuje prispôbienie metódy so zreteľom na rôzne úrovne skúseností a zložitosti - Ponúka špeciálne poradenstvo v oblasti hodnotenia a kontroly rizík na základe odpovedí na otázky týkajúce sa situácie v spoločnosti http://www.seirich.fr/seirich-web/index.xhtml

2.4. Praktické riešenia

Dostupných je mnoho praktických nástrojov, ktoré môžu pomôcť pri manipulácii s nebezpečnými látkami. Verejné inštitúcie a orgány, priemyselné asociácie a odborové zväzy pripravili množstvo nástrojov a usmerňujúcich materiálov špeciálne zameraných na podporu podnikov v tejto oblasti a na pomoc orgánom pri presadzovaní príslušných právnych predpisov. Tieto materiály sú všeobecného i špecifickejšieho charakteru. Môžu byť napríklad zamerané na to, ako prijímať rozhodnutia o nahradení, alebo

môžu poskytovať odporúčania na riešenia v prípade štandardných pracovných úloh alebo v konkrétnom povolani alebo sektore.

Agentúra EU-OSHA v rámci kampane Zdravé pracoviská na obdobie rokov 2018 –2019 sústredila viaceré takéto nástroje, usmerňujúce materiály a príklady osvedčených postupov vrátane audiovizuálnych materiálov na webovom sídle kampane (<https://healthy-workplaces.eu>). Okrem mnohých iných materiálov sa tam nachádzajú zdroje na podporu inšpektorátov práce, MSP a zástupcov zamestnancov, oplatí sa teda navštíviť toto sídlo, aby ste zistili, čo ponúka.

© Shutterstock/Dagmara_K

Osvedčený postup: Eliminácia

Pri zváraní a spájkovaní vodovodných potrubí v budovách sú zvárači vystavení nebezpečným látkam v uvoľňujúcich sa výparoch. Zváranie a spájkovanie však možno eliminovať, ak sa použije stláčací nástroj na potrubia. Je to špeciálna

svorka, ktorou sa spája potrubie pod vysokým tlakom. Ďalšie prínosy, akými sú rýchlosť a jednoduchosť tohto nového riešenia, boli rozhodujúce pre jeho rýchle zavedenie a prispeli k úspechu tejto voľby novej techniky.

NAHRADENIE DEZINFEKČNÉHO PROSTRIEDKU V SEKTORE SOCIÁLNEJ STAROSTLIVOSTI

V domove pre seniorov v Španielsku sa používal dezinfekčný prostriedok na čistenie priestorov po zomrelých pacientoch. Obsahoval okrem iných látok triclosan a 2-butoxyetanol, ktoré sú silné dráždivé a toxické látky. Jeden z pracovníkov, ktorí tento výrobok používali, mal podráždené hrdlo a problémy s dýchaním.

Zástupca odborov bol informovaný o tejto situácii a oddelenie BOZP v regionálnom odborovom zväze vysvetlilo tento problém zamestnávateľom. Regionálny odborový zväz začal potom s pomocou španielskeho odborového inštitútu

práce, životného prostredia a zdravia (ISTAS) hľadať iné alternatívy.

Posúdili sa viaceré alternatívy a prijalo sa rozhodnutie nahradiť tento dezinfekčný prostriedok výrobkom na základe didecyldimetylamonium chloridu a etoxylátov alkoholov. Ani alternatívny výrobok nebol bez rizík a museli sa používať vhodné ochranné opatrenia. Riziká vyplývajúce z alternatívneho výrobku boli však menej závažné. Ďalším prínosom bolo, že náhradný výrobok spôsoboval menšie environmentálne škody.

2.5. Niektoré skupiny pracovníkov sú obzvlášť ohrozené

Pred rizikami vyplývajúcimi z nebezpečných látok musia byť rovnako chránení všetci pracovníci. Môže sa však stať, že sa prehliadne konkrétna citlivosť alebo stav niektorých skupín pracovníkov, a preto môžu byť takéto skupiny ohrozenejšie. Riziko môže byť vyššie z dôvodu, že títo pracovníci sú neskúsení, neinformovaní alebo fyzicky slabší, alebo že často menia zamestnanie alebo pracujú v sektoroch s nedostatočnou informovanosťou o tejto problematike, alebo z dôvodu vyššej alebo odlišnej fyziologickej citlivosti (napr. v prípade mladých učňov alebo odlišností medzi mužmi a ženami).

Skupiny vystavené špecifickým rizikám môžu zahŕňať ženy, mladých pracovníkov, migrujúcich pracovníkov a pracovníkov, u ktorých je menšia pravdepodobnosť absolvovania školení a poskytnutia informácií (napr. agentúrni pracovníci alebo dočasní pracovníci a pracovníci pracujúci v neformálnej ekonomike). Tieto skupiny pracovníkov bývajú často vystavené nebezpečným látkam v takých sektoroch ako poľnohospodárstvo a záhradníctvo, stavebníctvo,

nakladanie s odpadom, doprava, kadernícke služby, profesionálne upratovanie, zdravotníctvo a sociálna starostlivosť a hotely, reštaurácie a catering. Okrem toho expozície pracovníkov v určitých povolaniach, ako napr. upratovanie a údržba, nakladanie s odpadom a odpadovými vodami alebo pohotovostné a záchranné služby bývajú rozmanité a často nepredvídateľné.

Pri hodnotení rizík vyplývajúcich z nebezpečných látok na pracovisku²³ a pri stanovovaní preventívnych opatrení je potrebné zohľadniť osobitné potreby týchto pracovníkov. Dôležité je napríklad, aby mali prístup k výsledkom hodnotenia rizík, aby absolvovali školenie a aby sa zaistila ich účasť na rozhodovaní o tom, ako sa tieto riziká budú kontrolovať.

Zásadné je, aby sa riziká, ktorým sú títo pracovníci vystavení, nepodcenili a aby sa tak, ako v prípade iných pracovníkov, uplatnili zásady hodnotenia rizík, nahradenie a eliminácia a aby sa dodržiavala hierarchia preventívnych opatrení. Usmernenie je k dispozícii pre podniky zamestnávajúce pracovníkov zo zraniteľných skupín, napríklad súbor nástrojov britského úradu inšpekcie práce Health and Safety Executive v Spojenom kráľovstve pre riadenie bezpečnosti a ochrany zdravia migrujúcich pracovníkov.²⁴

Z vnútroštátnych údajov vyplýva, že pracovníci vo veku do 25 rokov sú vo väčšej miere vystavení karcinogénnym látkam než ktorákoľvek iná veková skupina.²⁵

PRACOVNÍČKY – USMERNENIE NA ZABEZPEČENIE VHODNÝCH OSOBNÝCH OCHRANNÝCH PROSTRIEDKOV

Nedostatočné prispôsobenie osobných ochranných prostriedkov určitým skupinám, najmä ženám, je závažným problémom v oblasti bezpečnosti a ochrany zdravia na pracovisku.^{26,27,28}

Osobné ochranné prostriedky (OOP), ako napr. respirátory, postroje proti pádu, bezpečnostná obuv, ochranné rukavice, bezpečnostná helma a bezpečnostné okuliare, bývajú pre mnohé ženy príliš veľké. Vyplývajú z toho nielen zdravotné riziká, keď respirátory nechránia dostatočne proti chemikáliám, ale aj bezpečnostné riziká, ak sa voľný odev a rukavice zachytia do strojov. Mnohé ženy sa v ochranných prostriedkoch, ktoré im dobre nesedia, môžu cítiť neprijemne a nebudú ich používať, čím sa vystavujú riziku zranenia.

Na riešenie tohto konkrétneho problému je k dispozícii niekoľko usmernení: inštitúcie Industrial Accident Prevention Association a Ontario Women's Directorate vypracovali zoznam, kanadské centrum Canadian Centre for Construction Research and Training vypracovalo sériu kontrolných zoznamov (pre prostriedky na ochranu hlavy a očí, sluchu, rúk, na ochranu nôh a chrániče tela), ktoré by pracovníčky mohli použiť na posúdenie, či im vybrané OOP plne vyhovujú²⁹ a britské národné odborové centrum vydalo obdobné usmernenie pre zástupcov zamestnancov.³⁰

MLADÍ PRACOVNÍCI – INTERAKTÍVNA DATABÁZA PRE ŠTUDENTOV ORGANICKEJ CHÉMIE

NOP-online³¹ je príkladom toho, ako môže interaktívna databáza podporiť vzdelávanie v oblasti BOZP a školenie o bezpečnosti v laboratóriu.³² Zameraná je na študentov absolvujúcich laboratórne cvičenia z organickej chémie, ktoré sú povinné v univerzitných študijných programoch prírodných vied, medicíny a niektorých inžinierskych štúdiách. Na týchto cvičeniach sa študenti učia základné laboratórne techniky syntézy a analýzy. Postupy, ako zabrániť pôsobeniu toxických látok, sa explicitne nevyučujú.

NOP-online je zbierka opisov experimentov v organickej chémii. Experimenty sa dajú vyhľadať podľa názvu, čísla, pracovného postupu a triedy látky a typu reakcie. Študenti môžu získať podrobný opis použitých látok v experimente a látok, ktoré vznikli chemickou reakciou. K tomu patria informácie o bezpečnostných a zdravotných rizikách a dostupnosti toxikologických údajov o týchto látkach. Rôzne

farby označujú toxicitu a ekotoxicitu jednotlivých látok a či konkrétna látka bola dôkladne testovaná na škodlivé vplyvy. Každý opis experimentu dopĺňajú podrobné laboratórne pokyny, informácie týkajúce sa bezpečnostných a analytických postupov a ďalšie informácie o otázkach týkajúcich sa udržateľnosti. Záverečné hodnotenie umožňuje študentom porovnať reakcie a látky, ktoré reakciou vzniknú, vďaka čomu získajú prehľad o rizikách spojených s každým experimentom a o jeho účinnosti z hmotnostného a energetického hľadiska.

Webová stránka sa neustále aktualizuje a užívatelia majú možnosť poskytnúť svoje pripomienky a aktívne sa podieľať na budovaní zdrojov. Všetky informácie sú dostupné v nemčine, angličtine a taliančine a niektoré sú dostupné aj v arabčine, turečtine, indonézčine, portugálčine a ruštine.

<http://www.oc-praktikum.de/nop/en-entry>

2.6. Karcinogény a rakovina súvisiaca s prácou

V Európe sa každoročne diagnostikuje 1,6 milióna nových prípadov rakoviny u ľudí v produktívnom veku. Odhaduje sa, že celkový počet osôb v EÚ, ktoré ochorejú na rakovinu v dôsledku pracovnej expozície karcinogénom, je vyše 120 000 ročne, výsledkom čoho je takmer 80 000 úmrtí ročne.^{33,}

³⁴ Podľa Medzinárodnej organizácie práce (MOP) a odhadov EÚ sú karcinogény skutočne príčinou väčšiny smrteľných chorôb z povolania v EÚ.³⁵

Mnohým prípadom rakoviny súvisiacej s prácou sa dá predchádzať: napríklad v Británii podľa odhadu 8 000 pracovníkov každoročne zomiera na rakovinu z povolania v dôsledku minulých expozícií karcinogénom pri práci. V budúcnosti však mnohým takýmto prípadom bude možné predísť uplatňovaním prístupu kombinovaných intervencií na zlepšenie súladu s aktuálnymi expozičnými limitmi v pracovnom prostredí.³⁶

Klasifikovaných ako karcinogény sú stovky nebezpečných látok, ktorým pracovníci môžu byť vystavení,³⁷ a skutočne niektoré z látok, ktorým bývajú pracovníci najčastejšie vystavení, sú karcinogénne. Špecifické štúdie potvrdzujú vysokú mieru expozície karcinogénom.

V austrálskej štúdii pracovných expozícií sa napríklad zistilo, že v rokoch 2011/2012 bolo aspoň jednému pracovnému karcinogénu vystavených na pracovisku približne 37 % účastníkov.³⁸

Navyše niektoré karcinogény identifikované na pracoviskách vznikajú pri samotných pracovných procesoch, a preto sa na ne nevzťahuje nariadenie REACH a jeho postupy založené na kartách bezpečnostných údajov a komunikácii v protismere a v smere dodávateľského reťazca. V prípade týchto karcinogénov bude potrebné nájsť iné spôsoby podpory prevencie a zvyšovania informovanosti. Nedávne úspechy

v súvislosti s obmedzením expozície tabakovému dymu pri práci sú dobrým príkladom toho, ako môže spoločné úsilie prispieť k obmedzeniu expozície.

Francúzska štúdia³⁹ odhalila, že mladí pracovníci a pracovníci údržby sú vo väčšej miere vystavení karcinogénom a môžu byť naraz vystavení viacerým karcinogénom. Zistilo sa tiež, že látky, ktorým sú pracovníci v značnej miere vystavení, patria k tým, kde sa kontrolné opatrenia ťažko realizujú, pretože vznikajú v rámci procesu, napríklad produkty spaľovania, ako napr. emisie výfukových plynov zo vznetrových motorov, zväračské dymy, sadze a decht, asfalt a dýchatelný kryštalický kremík.⁴⁰

Pracovníci v určitých povolaniach môžu čeliť zvýšenému riziku expozície karcinogénom, napr. zvärači, maliari, kaderníci a zdravotné sestry.

Dôležité je, aby zamestnávatelia boli informovaní, že podľa právnych predpisov EÚ sa musia prijať obzvlášť prísne opatrenia na zabránenie poškodeniu v dôsledku expozície karcinogénom pri práci. Tieto opatrenia sú dodatočné k tým, ktoré sa vyžadujú pre iné nebezpečné látky. K dodatočným opatreniam patria prísne požiadavky na nahradenie, práca v uzavretom systéme, zaznamenávanie expozícií a prísnejšie požiadavky na informácie a dokumentáciu.

Priame náklady na expozíciu karcinogénom pri práci v celej Európe sa odhadujú na 2,4 miliardy EUR ročne.⁴¹

© michaeljung - Fotolia

Plán opatrení proti karcinogénom

V roku 2016 holandské predsedníctvo Rady EÚ zaradilo prevenciu expozície karcinogénom na prvé miesto na svojom zozname priorít v oblasti BOZP. Iniciovalo dohovor o spoločnej spolupráci medzi agentúrou EU-OSHA, európskymi sociálnymi partnermi a Európskou komisiou a ministerstvami práce Holandska a Rakúska.

Signatári sa zaviazali vypracovať plán opatrení proti karcinogénom, akčný plán

zameraný na zvýšenie informovanosti o rizikách, identifikovanie inteligentných riešení a výmenu osvedčených postupov.

Agentúra EU-OSHA prispieva k podpore tohto plánu aj prostredníctvom kampane Zdravé pracoviská na obdobie rokov 2018 – 2019.

Ďalšie informácie o plánoch opatrení sa uvádzajú na <https://osha.europa.eu/en/themes/dangerous-substances/roadmap-to-carcinogens>.

DÝCHATEĽNÝ PRACH KRYŠTALICKÉHO KREMÍKA NA STAVENISKÁCH – EURÓPSKE USMERNENIE PRE INŠPEKTOROV PRÁCE

Výbor vedúcich predstaviteľov inšpekcie práce (SLIC) uverejnil usmernenie pre národné inšpektoráty práce, ktoré vypracovala jeho pracovná skupina Chemex, týkajúce sa riešenia ohrozenia pracovníkov expozíciou dýchatelného kryštalického kremíku (RCS)⁴² na stavbách.^{43, 44}

Dýchatelný kryštalický kremík (RCS) je bežný na pracoviskách v krajinách EÚ v mnohých sektoroch priemyslu a je známe, že spôsobuje závažné ochorenia, ako napríklad silikóza, chronická obštrukčná choroba pľúc (CHOCHP) a rakovina pľúc. Usmerňujúci dokument je zameraný na stavebné práce, pretože v tomto sektore sa dýchatelný kryštalický kremík vyskytuje a predstavuje vysoké riziko z hľadiska možného vystavenia tejto látky a veľkého počtu potenciálne vystavených zamestnancov.

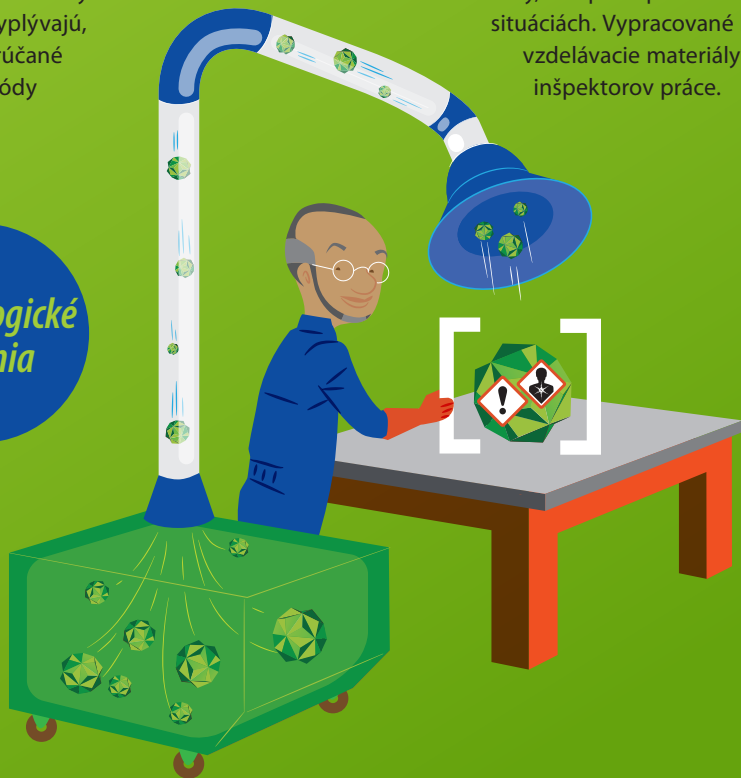
Usmernenie poskytuje národným inšpektorátom práce informácie o dýchatelnom kryštalickom kremíku, zdravotných rizikách, ktoré z neho vyplývajú, právnom rámci a odporúčané opatrenia kontroly. Metódy

kontroly expozície zahŕňajú odstránenie dýchatelného kryštalického kremíka z procesu, prispôbenie procesu s cieľom znížiť emisie do pracovného priestoru (napr. použitím vody, aby sa prach neprenášal vzduchom alebo použitím lokálneho odvetrávania) a používanie respiračných OOP.

Odporúča opatrenia v prípade možnej existencie potenciálneho vysokého, stredného alebo nízkeho zdravotného rizika v dôsledku RCS v závislosti od rozsahu a úrovne kontrol, ktoré uplatňuje zamestnávateľ v čase inšpekcie. Odporúčané opatrenia sa riadia hierarchiou preventívnych opatrení a zahŕňajú vhodné príklady príslušných kontrolných opatrení.

Mnohé rozpisy úloh zamerané na typické pracovné situácie poskytujú praktické informácie pre inšpektorov práce na mieste, zahŕňajú ukážky slabých a osvedčených postupov a uvádzajú sa v nich rady, ako postupovať v určitých situáciách. Vypracované boli aj vzdelávacie materiály pre inšpektorov práce.

*Technologické
riešenia*

3. Kampaň Zdravé pracoviská na obdobie rokov 2018 – 2019

3.1. O tejto kampani

Napriek úsiliu na úrovni EÚ, na vnútroštátnej a odvetvovej úrovni zameranom na obmedzenie pracovných expozícií nebezpečnými látkami, pracovníci stále čelia expozíciám, ktoré môžu spôsobovať zdravotné problémy, choroby a úmrtia a môžu aj prispievať k ich vzniku.

Cieľom kampane Zdravé pracoviská na obdobie rokov 2018 – 2019 je pomôcť vyriešiť tento problém dosiahnutím piatich strategických cieľov:

1. Zvyšovanie informovanosti o dôležitosti a význame kontrolovania nebezpečných látok na európskych pracoviskách poskytovaním faktov a údajov o expozíciách nebezpečným látkam a ich vplyve na pracovníkov.
2. Podporovanie hodnotenia rizík, eliminácie a nahradenia a hierarchie preventívnych opatrení poskytovaním informácií o praktických nástrojoch a príkladoch osvedčených postupov.
3. Zvyšovanie informovanosti o rizikách spojených s expozíciou karcinogénom na pracovisku podporovaním výmeny informácií o osvedčených postupoch, keďže agentúra EU-OSHA je signatárom dohovoru, ktorý nadväzuje na Plán opatrení proti karcinogénom.
4. Cieľové skupiny pracovníkov s osobitnými potrebami a vyššími úrovňami rizika, napríklad v dôsledku ich obmedzených poznatkov o nebezpečných látkach, poskytovaním faktov a údajov a informácií o osvedčených postupoch.
5. Zvyšovanie informovanosti o vývoji politiky a legislatívnom rámci poskytovaním prehľadu o existujúcom rámci a existujúcich usmerneniach.

Kampaň pod vedením agentúry EU-OSHA môže významne prispieť v mnohých z týchto oblastí. Predovšetkým však prispeje

k budovaniu partnerstiev, ktoré zabezpečia spojenie vedeckých a praktických poznatkov a ich „premietnutie“ do praktických riešení na kontrolovanie rizík vyplývajúcich z nebezpečných látok na pracovisku.

Kampaň Zdravé pracoviská sa usiluje dosiahnuť svoje ciele prostredníctvom sprostredkovateľov, ktorí môžu agentúre EU-OSHA pomôcť osloviť príjemcov na pracoviskách v celej Európe. Agentúra EU-OSHA pripraví rad zdrojov, ktoré členské štáty, partnerské organizácie a podniky môžu použiť a prispôsobiť a môžu tiež organizovať niektoré kľúčové aktivity a podujatia. Zahŕňať budú Cenu za dobrú prax v rámci kampane Zdravé pracoviská (pozri oddiel 3.4).

Agentúra EU-OSHA bude tiež organizátorom záverečného podujatia, samitu Zdravé pracoviská, ktorý ponúka príležitosť pre siete a partnerov, ktorí prispeli do kampane s cieľom zohľadniť a nadviazať na úspechy a skúsenosti z predchádzajúcich dvoch rokov.

Kľúčové dátumy

Začiatok kampane

apríl 2018

Európske týždne bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci

október 2018 a 2019 (43. kalendárny týždeň)

Podujatie pri príležitosti výmeny osvedčených postupov v rámci kampane Zdravé pracoviská

1. štvrtok 2019

Samit kampane Zdravé pracoviská

november 2019

3.2. Kto sa môže zapojiť do kampane?

Vyzývame všetky organizácie a jednotlivcov, ktorí majú záujem, aby sa k nám pripojili v rámci kampane, ktorej cieľom je hlavne spolupráca s nasledovnými skupinami sprostredkovateľov na účely šírenia informácií:

- koordinačné strediská agentúry EU-OSHA a ich siete;
- sociálni partneri (na európskej a vnútroštátnej úrovni);
- sektorové výbory pre sociálny dialóg;
- tvorcovia politik (na európskej a vnútroštátnej úrovni);
- veľké podniky, sektorové federácie a asociácie malých a stredných podnikov;
- európske inštitúcie a ich siete (Enterprise Europe Network);
- európske mimovládne organizácie;
- odborníci v oblasti BOZP a ich asociácie;
- vedecká komunita v oblasti BOZP;
- inšpektoráty práce a ich asociácie;
- médiá.

3.3. Ako sa zapojiť

Existujú mnohé praktické spôsoby na to, ako sa zapojiť a podporiť túto kampaň:

- zvyšovaním informovanosti šírením a propagáciou materiálov kampane;
- organizovaním podujatí a aktivít, pracovných seminárov a školení, súťaží;
- presadzovaním zásady nahrádzania a hierarchie preventívnych opatrení;
- používaním a podporovaním praktických nástrojov a iných zdrojov na kontrolovanie nebezpečných chemických látok na pracovisku;
- výmenou osvedčených postupov na predchádzanie rizikám, ktoré vyplývajú z nebezpečných látok na pracovisku;
- zapojením sa do súťaže o Cenu za dobrú prax v rámci kampane Zdravé pracoviská;
- zapojením sa do európskych týždňov bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci v októbri 2018 a 2019;
- prihlásením sa za oficiálneho partnera kampane (ak ste celoeurópska alebo medzinárodná organizácia);

- tým, že sa stanete národným partnerom kampane (ak ste organizáciou pôsobiace na vnútroštátnej úrovni);
- tým, že sa stanete mediálnym partnerom kampane (ak máte mediálne zastúpenie na vnútroštátnej alebo európskej úrovni);
- sledovaním a získavaním aktuálnych informácií na webovom sídle kampane (<https://healthy-workplaces.eu>) a prostredníctvom sociálnych médií – nájdete nás na Facebooku, Twitteri a LinkedIn.

Oficiálni partneri kampane sa zaväzujú propagovať kampaň a podporovať ju praktickými spôsobmi. Ponuka partnerstva kampane prináša na druhej strane množstvo výhod vrátane účasti na podujatí pri príležitosti výmeny osvedčených postupov a iných príležitostí na nadväzovanie kontaktov. Ďalšie informácie nájdete na webovom sídle kampane.

3.4. Zdravé pracoviská – Cena za dobrú prax

Cenou za dobrú prax v oblasti zdravých pracovísk sa oceňujú výnimočné a inovatívne postupy v oblasti bezpečnosti a ochrany zdravia na pracoviskách. Týmto spôsobom preukazujú podnikom, aké výhody prináša osvojenie si osvedčených postupov v oblasti BOZP.

Do súťaže sa môžu zapojiť všetky organizácie v členských štátoch, kandidátskych krajinách, potenciálnych kandidátskych krajinách a členských krajinách Európskeho združenia voľného obchodu (EZVO).

Príspevky prihlásené do súťaže by mali preukazovať:

- ako zamestnávateľia a zamestnanci spoločne riadia riziká, ktoré vyplývajú z nebezpečných

látok na pracovisku a presadzujú silnú kultúru prevencie rizík;

- úspešnú realizáciu opatrení;
- merateľné zlepšenia na pracovisku v oblasti bezpečnosti a ochrany zdravia;
- časovú udržateľnosť opatrení;
- opatrenia, ktoré sa dajú preniesť do iných organizácií v odlišných odvetviach alebo krajinách.

Sieť koordinačných stredísk agentúry EU-OSHA zhromažďuje príspevky prihlásené do súťaže a nominuje národných víťazov do celoeurópskej súťaže. Súťaž o cenu za dobrú prax sa začína v rovnakom čase ako kampaň. Víťazi budú vyhlásení na slávnostnom odovzdávaní cien v druhom roku, na ktorom sa oslávia úspechy všetkých účastníkov.

3.5. Naša partnerská sieť

Pre úspech kampane sú veľmi dôležité naše partnerstvá s najdôležitejšími zainteresovanými stranami. Spoliehame sa na podporu viacerých partnerských sietí:

- **Národné koordinačné strediská:** všetky kampane Zdravé pracoviská koordinuje na vnútroštátnej úrovni sieť koordinačných stredísk agentúry EU-OSHA.
- **Európski sociálni partneri:** sociálni partneri zastupujú záujmy zamestnancov a zamestnávateľov na európskej úrovni.
- **Oficiálni partneri kampane:** 100 celoeurópskych alebo medzinárodných organizácií podporuje kampaň Zdravé pracoviská.
- **Mediálni partneri:** kampaň Zdravé pracoviská podporuje osobitná skupina novinárov a vydavateľov z celej Európy, ktorí majú záujem o podporu bezpečnosti a ochrany zdravia na pracovisku. Významné európske publikácie v oblasti BOZP prispievajú k zvyšovaniu informovanosti o kampani a k propagácii kampane. Mediálne partnerstvo zase ponúka posilnenie profilu publikácií a umožňuje partnerom spojiť

sa so sieťami a zainteresovanými stranami agentúry EU-OSHA v celej Európe.

- **Enterprise Europe Network:** sieť EEN odporúča a podporuje malé a stredné podniky v celej Európe, aby využívali obchodné príležitosti a nové trhy. Vďaka dlhoročnej spolupráci s agentúrou EU-OSHA sieť EEN má sieť ambasádorov pre oblasť BOZP na vnútroštátnej úrovni v 30 európskych krajinách, ktorí zohrávajú aktívnu úlohu pri propagácii kampane Zdravé pracoviská.
- **Inštitúcie Európskej únie a ich siete:** najmä úradujúce predsedníctva Európskej rady.
- **Iné orgány EÚ s osobitným záujmom o tému kampane:** Európska chemická agentúra (ECHA), Európska environmentálna agentúra (EEA), Európsky úrad pre bezpečnosť potravín (EFSA), Výkonná agentúra pre malé a stredné podniky (EASME), Európsky inštitút pre rodovú rovnosť (EIGE), Eurofound a Spoločné výskumné centrum (JRC).

Ďalšie informácie o našich partneroch sa uvádzajú na webovom sídle kampane (<https://healthy-workplaces.eu>).

© EU OSHA/Pierre Wachholder

3.6. Ďalšie informácie a zdroje

Navštívte webové sídlo kampane (<https://healthy-workplaces.eu>), kde nájdete celý rad materiálov o kampani, ktoré Vám pomôžu pri jej propagácii a podpore. Patrí k nim:

- prospekt obsahujúci informácie o kampani a leták s informáciami o cenách za dobrú prax v rámci kampane Zdravé pracoviská;
- prezentácie v programe PowerPoint, plagáty, infografiky a iné materiály;
- súbor nástrojov kampane obsahujúci rady, ako máte viesť vlastnú kampaň a zdroje na vašu podporu;
- najnovšie animované videá s postavičkou Napo a jeho kolegami, poskytujúcimi informácie na zvýšenie informovanosti o otázkach týkajúcich sa nebezpečných látok vrátane klasifikácie, označovania a balenia chemikálií, tabakového dymu a prachu;

- praktický elektronický nástroj na riadenie nebezpečných látok na pracovisku;
- databáza prípadových štúdií, nástrojov a pomôcok, audio-vizuálnych materiálov a iných vhodných materiálov zozbieraných z celej Európy;
- séria krátkych informačných hárkov týkajúcich sa prioritných tém v súvislosti s nebezpečnými látkami;
- odkazy na užitočné webové stránky.

Sledujte nás a získajte aktuálne informácie o našich aktivitách a podujatiach prostredníctvom sociálnych médií – nájdete nás na Facebooku, Twitteri a LinkedIn.

Odkazy a poznámky

- 1 Zhrnutie – Druhý európsky prieskum podnikov o nových a vznikajúcich rizikách (ESENER-2), EU-OSHA, 2015, s. 5. K dispozícii na adrese: <https://osha.europa.eu/sites/default/files/publications/documents/esener-ii-summary-en.PDF>
- 2 Šiesty európsky prieskum pracovných podmienok, súhrnná správa, Eurofound, 2016, s. 43. K dispozícii na adrese: https://www.eurofound.europa.eu/sites/default/files/ef_publication/field_ef_document/ef1634en.pdf
- 3 ESENER-2 — Overview Report: Managing Safety and Health at Work (Súhrnná správa: Riadenie bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci), EU-OSHA, 2016, s. 18. K dispozícii na adrese: https://osha.europa.eu/sites/default/files/ESENER2-Overview_report.pdf
- 4 <http://www.miljoma.se/Miljomalen/Alla-indikatorer/Indikatorersida/Dataunderlag-for-indikator/?iid=69&pl=1&t=Land&l=SE>
- 5 Pozri tiež článok „Nebezpečné látky“ na webovom sídle agentúry EU-OSHA: <https://osha.europa.eu/en/themes/dangerous-substances>
- 6 V právnych predpisoch EÚ sa používa termín „chemické faktory“ na pokrytie samostatných látok, zmesí a látok, ktoré vznikajú v rámci procesu.
- 7 Nariadenie CLP: Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 1272/2008 zo 16. decembra 2008 o klasifikácii, označovaní a balení látok a zmesí; pozri tiež <https://echa.europa.eu/regulations/clp/understanding-clp>
- 8 <http://ec.europa.eu/social/main.jsp?catId=151>
- 9 SLIC, Final report on the SLIC inspection campaign „Risk assessment in the use of dangerous substances, 2010-2011“ (Záverečná správa z inšpekčnej kampane výboru SLIC „Hodnotenie rizík pri používaní nebezpečných látok, 2010 – 2011“) (nepublikované).
- 10 Odporúčanie Komisie 2003/670/ES z 19. septembra 2003 týkajúce sa európskeho zoznamu chorôb z povolania. K dispozícii na adrese: <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/ALL/?uri=CELEX:32003H0670>
- 11 HSE (Health and Safety Executive), „School cook can hardly walk“: <http://www.hse.gov.uk/coshh/casestudies/cook.htm>
- 12 V súčasnosti (júl 2017) je v registri USA Chemical Abstracts Service uvedených viac než 130 miliónov organických a anorganických látok a 67 miliónov sekvencií proteínov a DNA. Register sa každodenne aktualizuje a pridaných je približne 15 000 ďalších nových látok. <https://www.cas.org/about-cas/cas-fact-sheets>
- 13 <https://echa.europa.eu/information-on-chemicals/cl-inventory-database>
- 14 Pozri <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/SK/TXT/?uri=CELEX:02006R1907-20140410>
- 15 Štatistika registrácií agentúry ECHA, údaje k 15. máju 2017. https://echa.europa.eu/documents/10162/5039569/registration_statistics_full_en.pdf/
V roku 2018, v treťom kole registrácií budú agentúre ECHA doručené dokumentácie pre chemikálie na výrobu alebo dovoz v objeme od 1 do 100 ton a očakáva sa registrácia 25 000 látok: <https://echa.europa.eu/press/press-material/pr-for-reach-2018>
- 16 Látky oznámené podľa smernice 67/548/EHS (NONS) pred zavedením nariadenia REACH sa považujú za registrované.
- 17 Smernica Rady 89/391/EHS z 12. júna 1989 o zavádzaní opatrení na podporu zlepšenia bezpečnosti a ochrany zdravia pracovníkov pri práci, najmä články 9, 10 a 11.
- 18 Kim Y., Park J. and Park M., 2016, „Creating a culture of prevention in occupational safety and health practice“, Safety and Health at Work (SH@W), 7, s. 89 – 96. K dispozícii na adrese: <http://dx.doi.org/10.1016/j.shaw.2016.02.002>
- 19 <https://osha.europa.eu/sk/topics/green-jobs> <https://osha.europa.eu/sk/topics/green-jobs>
- 20 Pozri Keen C., „Dangerous substances (chemical and biological)“, OSHwiki: [https://oshwiki.eu/wiki/Dangerous_substances_\(chemical_and_biological\)#Hierarchy_of_control](https://oshwiki.eu/wiki/Dangerous_substances_(chemical_and_biological)#Hierarchy_of_control)
- 21 Pozri článok 6 smernice Rady 98/24/ES zo 7. apríla 1998 o ochrane zdravia a bezpečnosti pracovníkov pred rizikami súvisiacimi s chemickými faktormi pri práci. K dispozícii na adrese: <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/SK/TXT/?uri=CELEX:31998L0024>
- 22 Pozri materiály s priamymi radami HSE v Spojenom kráľovstve (<http://www.hse.gov.uk/coshh/essentials/>) a organizácie BAUA (<http://www.baua.de> v tematickej sekcii EMKG).
- 23 Pozri Webster J., „Groups at risk“, OSHwiki: https://oshwiki.eu/wiki/Groups_at_risk
- 24 <http://www.hse.gov.uk/toolbox/workers/migrant.htm>
- 25 OSH in figures: Young workers — Facts and figures, EU-OSHA, 2007 (BOZP v číslach: Mladí pracovníci – fakty a čísla). K dispozícii na adrese: <https://osha.europa.eu/en/tools-and-publications/publications/reports/7606507>

- 26 Mainstreaming gender into occupational safety and health practice (Uplatňovanie rodového hľadiska v postupoch v oblasti bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci), EU-OSHA, 2014. K dispozícii na adrese: <https://osha.europa.eu/es/tools-and-publications/publications/reports/mainstreaming-gender-into-occupational-safety-and-health-practice/view>
- 27 Larmour J. a Peters J., 2010, WES safety clothing and footwear survey, Women's Engineering Society. K dispozícii na adrese: <http://www.wes.org.uk/sites/default/files/WES%20safety%20survey%20results%20March%202010.pdf>
- 28 <https://www.ioshmagazine.com/article/more-half-women-say-ppe-prevents-them-doing-their-job>
- 29 <http://elcosh.org/record/document/1198/d001110.pdf>; <http://elcosh.org/document/1198/d001110/Personal+Protective+Equipment+for+Women+-+Addressing+the+Need.html>
- 30 Personal protective equipment and women: Guidance for workplace representatives, TUC, 2017. K dispozícii na adrese: <https://www.tuc.org.uk/sites/default/files/PPEandwomensguidance.pdf>
- 31 <http://www.oc-praktikum.de/nop/en-entry>
- 32 Mainstreaming occupational safety and health into university education (Začlenenie bezpečnosti a ochrany zdravia do vysokoškolského vzdelávania), EU-OSHA, 2010. K dispozícii na adrese: https://osha.europa.eu/en/tools-and-publications/publications/reports/mainstream_osh_university_education
- 33 <https://roadmaponcarnogens.eu/about/the-facts/>
- 34 Jongeneel W. P., Eysink P. E. D., Theodori D., Hamberg-van Reenen H. H. a Verhoeven J. K., 2016, Work-related cancer in the European Union: Size, impact and options for further prevention, RIVM Letter Report 2016-0010.
- 35 Nenonen N., Hämäläinen P., Takala J., Saarela K. L., Lim S. L., Lim G. K., Manickam K. a Yong E., 2014, Global estimates of occupational accidents and fatal work-related diseases in 2014, Workplace Safety & Health Institute, Singapur.
- 36 Hutchings S., Cherrie J. W., Van Tongeren M. a Rushton L., 2012, „Intervening to reduce the future burden of occupational cancer in Britain: what could work?“, Cancer Prevention Research, 5(10), s. 1213 – 1222.
- 37 Právne predpisy EÚ sa vzťahujú na vyše 270 látok, ktoré sú karcinogénne, mutagénne alebo poškodzujú reprodukciu (CMR) v kategórii 1 (A&B) a vyše 150 v kategórii 2, pričom Medzinárodná agentúra pre výskum rakoviny klasifikuje viac než 460 faktorov (nielen chemikálie) v kategóriách 1 a 2 (A&B), pozri Stepa R. A., Schmitz-Felten E. a Brentzel S., „Carcinogenic, mutagenic, reprotoxic (CMR) substances“, OSHwiki: https://oshwiki.eu/wiki/Carcinogenic_mutagenic_reprotoxic_CMRS_substances
- 38 Carey, R., Driscoll, T. R., Peters, S. M., Glass, D. C., Reid, A., Benke, G. a Fritsch, L., 2014, „Estimated prevalence of exposure to occupational carcinogens in Australia (2011-2012)“, Occupational and Environmental Medicine, 71, s. 55 – 62.
- 39 Cavet M. and Léonard M., 2013, „Les expositions aux produits chimiques cancérigènes en 2010“, Dares Analyses No 054.
- 40 Expozícia karcinogénom a rakovina súvisiaca s prácou: Prehľad metód hodnotenia, EU-OSHA 2014. K dispozícii na <https://osha.europa.eu/de/tools-and-publications/publications/reports/report-soar-work-related-cancer/view>.
- 41 Webové sídlo plánu opatrení proti karcinogénom: <https://roadmaponcarnogens.eu/about/the-facts/>
- 42 „Kryštalický kremík“ sa vzťahuje na skupinu prirodzene sa vyskytujúcich minerálov v kameňoch, skalách, pieskoch a iloch, ktoré sú bežnými zložkami stavebných materiálov. Rezanie, lámanie, drvenie, vŕtanie, brúsenie alebo abrazívne tryskanie kremičitých materiálov vytvára poľietavý prach obsahujúci celý rad veľkostí častíc kryštalického kremíka a niektoré z nich možno vdýchnuť. Najjemnejšie častice sú tie, ktoré dokážu preniknúť do miesta výmeny plynov v pľúcach, ktoré poškodzujú. Dýchateľný kryštalický kremík (RCS) pozostáva z takýchto častíc, ktoré nie sú za bežných svetelných podmienok viditeľné.
- 43 Guidance for National Labour Inspectors on addressing risks from worker exposure to respirable crystalline silica (RCS) on construction sites [Usmernenie pre národných inšpektorov práce týkajúce sa riešenia rizík vyplývajúcich z expozície pracovníkov dýchateľnému kryštalickému kremíku (RCS) na stavbách], SLIC 2016. K dispozícii na adrese: <https://osha.europa.eu/en/guidance-national-labour-inspectors-on-addressing-risks-from-worker-exposure-to-respirable-crystalline-silica>
- 44 https://oshwiki.eu/wiki/Respirable_Crystalline_Silica

Europe Direct je služba, ktorá vám pomôže odpovedať na vaše otázky o Európskej únii.

Bezplatné telefónne číslo (*): 00 800 6 7 8 9 10 11

(*) Za poskytnutie informácií sa neplatí, podobne ako za väčšinu hovorov (niektorí mobilní operátori, verejné telefónne automaty alebo hotely si však môžu účtovať poplatok).

Viac informácií o Európskej únii je k dispozícii na internete (<http://europa.eu>).

Luxemburg: Úrad pre vydávanie publikácií Európskej únie, 2018

Tlač	ISBN 978-92-9496-421-2	doi:10.2802/448407	TE-06-17-018-SK-C
Web	ISBN 978-92-9496-432-8	doi:10.2802/450018	TE-06-17-018-SK-N

© Európska agentúra pre bezpečnosť a ochranu zdravia pri práci, 2018
Reprodukcia je povolená v prípade, že sa uvedie zdroj.

Na účely reprodukcie alebo použitia akýchkoľvek fotografií je potrebné získať povolenie priamo od držiteľa autorských práv.

Fotografie použité v tejto publikácii ilustrujú rozsah pracovných činností. Nemusia nevyhnutne zobrazovať osvedčené postupy alebo byť v súlade s legislatívnymi požiadavkami.

Európska agentúra pre bezpečnosť a ochranu zdravia pri práci (EU-OSHA)

prispieva k tomu, aby sa Európa stala bezpečnejším, zdravším a produktívnejším miestom na prácu. Agentúra, ktorú zriadila Európska únia v roku 1994 so sídlom v meste Bilbao v Španielsku, skúma, vyvíja a šíri spoľahlivé, vyvážené a nestranné informácie o bezpečnosti a ochrane zdravia a vytvára siete s organizáciami z celej Európy v záujme zlepšovania pracovných podmienok.

Agentúra EU-OSHA organizuje tiež 2-ročné **kampane Zdravé pracoviská**, ktoré podporujú inštitúcie EÚ a európski sociálni partneri a ktoré sú na vnútroštátnej úrovni koordinované sieťou kontaktných miest agentúry. Cieľom kampane na obdobie rokov 2018 – 2019 **„Zdravé pracoviská kontrolujú nebezpečné chemické látky“** je zvýšiť informovanosť o rizikách, ktoré vyplývajú z nebezpečných látok na pracovisku a podporiť kultúru prevencie rizika.

Európska agentúra pre bezpečnosť a ochranu zdravia pri práci

C/Santiago de Compostela 12
48003 Bilbao, ŠPANIELSKO
Email: information@osha.europa.eu

www.healthy-workplaces.eu

Úrad pre publikácie